

En Jordi, un il·luminat en un soterrani sense sol que fa aparèixer el seu nom, fins i tot, en el títol, explica la història d'en Roca

FIRMA: EN JORDI, UN IL·LUMINAT EN UN SOTERRANI SENSE SOL.

En Jordi està neguitós, se sent incòmode. Li han demanat que escrigui una crítica i no sap pas ni què criticar ni com fer-ho. I es veu que, si tot va bé, el text resultant es podrà trobar a la xarxa, en una revista digital, dins d'un apartament d'art. A la xarxa s'hi troba de tot. Li han dit, però, que el seu text anirà a parar al soterrani. Això el tranquil·litza: qui aniria al soterrani podent anar a l'àtic? Sembla que escriure per al soterrani no li fa tanta vergonya, fins i tot por. En Jordi s'adona, però, que està escrivint coses que de ben segur no hauria d'escriure. Ha repetit quatre o cinc vegades el verb *escriure* en molt poques línies i ha emprat termes com *això* o *coses*, que poden provocar al·lèrgia. Alguna cosa –tornem-hi– no va bé. Creu que és un inici lamentable, sense massa sentit. Tanmateix, no el canviarà pas. Ara ja ha començat.

En el text no quedaria reflectit i, per aquest motiu, en Jordi us ho vol explicar. Quan ha acabat el primer paràgraf li ha caigut el món a sobre. Què escriuria en el segon? No ho sabia pas. Ha pensat que podria continuar amb el primer paràgraf fins al final, però no hagués quedat estètic. I com que al consell de redacció hi ha gent d'Art, val més que no se la jugui, i que ho faci ben bonic. Tot això li rondava pel cap fins que ha tingut una idea. Quina por. De fet, es tracta d'una idea que ja li havia aparegut amb anterioritat. Va ser en una classe d'Arqueologia, a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

Era una freda tarda de gener. A dins l'aula feia calor i ningú se saludava: tothom estava escoltant. En Jordi pensa que aquest *tothom* és ambigu, però no el suprimirà pas. Pensant-t'hi, es pregunta si els professors s'escolten a si mateixos. No té resposta. Tanmateix, sí que sap que ell mirava a fora, que s'estava acomiadant del Sol amb la mirada –ara es pregunta si això és possible– i que d'escoltar, escoltava relativament poc. El *relativament* també pot prestar confusions, no deixa res clar. Per això, en Jordi ha pensat d'emprar-lo. Si tot és relatiu menys el vodka, que és *Absolut*, el *poc* també

anar acompanyat del *relativament*. Creu que, vist el nivell, és moment de canviar de paràgraf.

En Jordi acaba de llegir tot el que de moment ha escrit i s'enfonsa. Beu (aigua) perquè li van dir que si continuava bevent, faria el fetge valent. Agafa aire i s'adona que s'ha perdut. Què estava escrivint? Ara ja ho recorda: la classe d'Arqueologia. Continua. Relativament tothom escoltava. Si li permeteu un petit apunt, en Jordi creu que aquesta és la millor manera d'expressar-ho, malgrat que ni ell sap què signifiquen aquestes paraules, ni conjuntament ni per separat. Tanmateix, quan es va haver amagat el sol, en Jordi va prestar atenció. El professor estava explicant les cases típiques urbanes (*domus*) pròpies de l'antiguitat romana. En Jordi havia llegit d'Heròdot que els egipcis feien les necessitats, per no dir pixar o cagar —aquest *no dir*, li ha servit precisament per a dir-ho—, dins els habitacles, perquè es considerava que era una cosa privada. En canvi, altres coses com menjar, ho feien a fora perquè no era tant un acte privat com públic. Més o menys, creu recordar això, per tant, no us en feu gaire. Però, com ho feien els romans? A classe, en Jordi estava aprenent que a les cases urbanes romanes hi havia, en llatí perquè així sembla més interessant, l'*atrium*, el *tablinum*, el *vestibulum*, la *culina*... i latrines. El professor només les va citar, no en va dir res més. Per què?

En Jordi ara us explicarà, tot i que li fa vergonya, què va fer un cop va haver acabat la classe. I és que es va veure obligat a anar als *lavabos* —l'escriu en cursiva perquè no sap si aquesta paraula està ben utilitzada en català. Va escollir els de la Biblioteca de la Facultat de Lletres, els de l'edifici nou. Que el professor no li expliqués res més de les latrines romanes el preocupava, li va fer venir mal de panxa. Que no eren com els *lavabos* de la Biblioteca? Li va costar però, al final, en Jordi, un cop a lloc i assentat, ja ho va entendre. No podien ser iguals perquè en època dels romans encara no s'havien inventat les universitats, i menys les universitats amb biblioteca i *lavabos*.

Els romans, si no estudiaven a les universitats, no podien tenir *lavabos* com aquell on es trobava en Jordi. I és que es trobava al *lavabo* dels artistes, el del plàtan, com en alguns indrets s'indica, és a dir, el dels homes, l'únic que li era lògic d'anar. Un *lavabo-biblioteca*, creu en Jordi, on hi és tot: el paper i l'escombreta, però també la Geografia i la Història, la Lingüística i la Literatura, la Filosofia i la Religió, el periodisme d'actualitat i l'esportiu. Sobresurten la Psicologia i l'Art.

En Jordi, perquè entengueu de què parla, ara us el descriurà. Escrits i dibuixos decoren les parets d'un *lavabo* interdisciplinari. És modern, digne de ser museïtzat. Permet fer-hi les feines i, alhora, aprendre i entretenir-se. Dues coses al mateix temps, fins i tot tres... Un dels artistes que hi ha intervingut va deixar escrit: «Aquí se caga, aquí se mea, y el que tiene tiempo se la [...]» En Jordi creu que no cal continuar, que se sobreentén. Queda clar que no tothom hi fa les feines que és obvi de fer-hi, les canòniques. S'hi dibuixa i s'hi escriu. És un espai de creativitat. Potser tantes hores d'estudi i d'estar en silenci a la Biblioteca, fan del *lavabo* un espai de debat, d'intercanvi de coneixement, un lloc on expressar-se lliurement. En absència d'aquestes mostres d'art, regnaria l'avorriment. Un avorriment que pot ser molt pernicios. En Jordi de vegades mira el sostre o escolta el soroll de les cadenes, però també juga a endevinar qui entra o qui surt. No s'imagina pas, però, què fa el veí del *lavabo* del costat.

Aquell dia, però, es va dedicar a analitzar. Es va adonar que alguns artistes havien comès errors, potser a causa de la precipitació o de la manca de concentració a l'estar fent altres feines. És el cas d'un que va deixar escrit «UdG, Universitat de Discapacitats Garantits». En Jordi creu que no té raó. Igual que la d'aquest artista, algunes frases són autèntiques joies que només podrien estar circumscrites en l'àmbit universitari. Només d'una ment meravellosa en poden sortir aquests tres exemples: «en este lugar tan sagrado, donde acude toda la gente, hace fuerza el más cobarde y

se caga el más valiente», «en este humilde rincón todo hombre se baja el pantalón» i «qualsevol [...] pot pixar a terra, sigues un heroi: pixa al sostre».

En Jordi, per no aixecar sospites, es va aixecar i en va sortir. Va pensar que molts romans havien mort sense haver pogut gaudir del *lavabo-biblioteca* dels artistes. Això, l'entristí. Avui, ha rescatat aquella idea per a fer l'escrit que havia de fer, amb la intenció de constatar que hi ha gent que, efectivament, allà on caga deixa la merda, o autèntiques obres d'art, com vulgueu. I ara que ho pensa, en Jordi es recorda que aquell dia va tirar la cadena. En tot cas, disculpeu-lo, també per parlar d'aquestes coses de la manera com ho ha fet.